

පුස්තකාල විද්‍යාව හා තොරතුරු සාක්ෂරතාව

ආනන්ද කරුණාරත්න උපතාර ශාස්ත්‍රීය ලිපි සංග්‍රහය

Library Science and Information Literacy Ananda Karunaratna Felicitation Volume

ප්‍රධාන සංස්කාරක
ශ්‍රී. ඒ. ලාල් පත්තිල

සහාය සංස්කාරකවරු
ආචාර්ය කෝකිල රාමනායක
අයි. ඩී. කේ. එල්. ප්‍රනාන්දු

Donation

Rs. 950/-

	රජයේ සේවයේ
	සේවයේ නොව

පුස්තකාල විද්‍යාල හා තොරතුරු සාක්‍ෂරතාව
 ආනන්ද කරුණාරත්න උපහාර ශාස්ත්‍රීය ලිපි සංග්‍රහය

ව

ප්‍රධාන සංස්කාරක
 යූ. ඒ. ලාල් පන්නිල

සහාය සංස්කාරකවරු
 ආචාර්ය කෝකිල රාමනායක
 අයි. ඩී. කේ. එල්. ප්‍රනාන්දු

පුස්තකාලය
 රුහුණ විශ්වවිද්‍යාලය
 මාතර
 ශ්‍රී ලංකාව

704321

704321

09. විමර්ශන මූලාශ්‍රයක් ලෙස ශබ්දකෝෂවල වැදගත්කම හා 137
එහි නූතන ප්‍රවණතා
ආර්. ඒ. පී. සකුන්තලා සෙනෙවිරත්න
10. අනුක්‍රමණිකාකරණය, ඒ ආශ්‍රිත සංකල්ප ප්‍රභේද සහ පද්ධති 149
පිළිබඳ සරල අර්ථ නිරූපණයක්
ජ්‍යෙෂ්ඨ මහාචාර්ය ඩබ්.ඒ. විරසුරිය
11. පුස්තකාල හා තාක්ෂණික සේවා 159
ඩබ්ලිව්. එම්. තුසිතකුමාරි
12. ටේරවාද බෞද්ධ සංස්කෘතිය අධ්‍යයනයෙහි ලා පාලි වංස 185
කතාවල උපයෝගීතාව පිළිබඳ විශ්ලේෂණාත්මක විමසුමක්
ආචාර්ය ප්‍රදීපා විජේතුංග
13. සිව්වැනි කාර්මික විප්ලවය සමයේ අධ්‍යයන 203
පුස්තකාලයාධිපතිත්වයේ භූමිකාව පිළිබඳ විමර්ශනාත්මක
ඇගයුමක්
අයි. ඩී. කේ. එල්. ප්‍රනාන්දු
14. පුස්තකාල හා තොරතුරු සාක්ෂරතා විෂය සඳහා සිදුකළ 227
හැකි පර්යේෂණ ක්ෂේත්‍ර හඳුනා ගැනීම පිළිබඳ කෙටි
විමසුමක්
යූ. ඒ. ලාල් පත්තිල, පී. ජී. නිශාන්ත
15. තිරසර සංවර්ධනය සඳහා තොරතුරු සාක්ෂරතාව 239
අත්‍යවශ්‍යද?
මනෝරි සමරකෝන්

විමර්ශන මූලාශ්‍රයක් ලෙස ශබ්දකෝෂවල වැදගත්කම හා එහි නූතන ප්‍රවණතා

ආර්. ඒ. පී. සකුන්තලා සෙනෙවිරත්න

ඕනෑම භාෂාවක පදනම වන්නේ අක්ෂර මාලාවයි. අකුරෙන් අකුර සම්බන්ධ වීමෙන් ගොඩනැගෙන වචනයකින් විවිධ අර්ථයන් නියෝජනය කරනු ඇත. වර්තමාන ලෝකයේ එක් එක් රටවල් තුළ විවිධ භාෂාවන් භාවිත කරනු දැකිය හැකිය. විවිධ ජාතීන් වෙසෙන එකම රටක් තුළ ද ඔවුනොවුන්ට ආවේණික වූ භාෂාවන් දැකිය හැකිය. එක් එක් පුද්ගලයා අතර මෙන්ම විවිධ ජාතීන් අතරත් ඔවුන්ගේ ප්‍රධානතම සන්නිවේදන හුවමාරු මාධ්‍ය වන්නේ භාෂාවයි. එබැවින් යම් භාෂාවක් අධ්‍යයනයේ දී අත්‍යාවශ්‍ය වන මූලාශ්‍ර විශේෂයක් ලෙස ශබ්ද කෝෂය හඳුන්වා දිය හැකිය.

ශබ්ද කෝෂයක් යනු :

භාෂාවක භාවිත වන වචන පිළිබඳ තොරතුරු සපයා දෙන මූලාශ්‍රයක් ලෙස ශබ්ද කෝෂය හැඳින්විය හැකිය. යම් භාෂාවක භාවිත වන වචනවල අර්ථය, වචනය ලියන ආකාරය නැතහොත් අක්ෂර වින්‍යාසය, වචනයේ නිරුක්තිය, එය වාක්‍යයන්හි යෙදෙන ආකාරය හෙවත් ව්‍යවහාරය ආදී මූලික තොරතුරු මෙමඟින් ලබාදෙයි. ශබ්ද කෝෂයක් යන්න පහත ආකාරයෙන් නිර්වචනාත්මකව දැක්විය හැකිය.

“A book or electronic resource that lists the words of a language (typically in alphabetical order) and gives their meaning, or gives the equivalent words in a different language, often also providing information about pronunciation, origin, and usage.”

අකාරාදී පිළිවෙලට සකස් කරන ලද භාෂාවක වචන සහ ඒවායේ තේරුම්, එම තේරුම සහිත වෙනත් භාෂාවක වචන, උච්ඡාරණය, ප්‍රභවය සහ භාවිතය පිළිබඳව ඇති පොතක් හෝ ඉලෙක්ට්‍රොනික මෙවලමක් වේ.

“A reference book on a particular subject, the items of which are typically arranged in alphabetical order.”

යම් විෂයකට අදාළව අකාරාදී පිළිවෙලට පෙල ගස්වන ලද විමර්ශන ග්‍රන්ථයකි.

“A dictionary, some times known as a wordbook, is a collection of words in one or more specific languages, often arranged alphabetically which may include information on definitions, usage, etymologies, pronunciations, translation etc. or a book of words in one language with their equivalents in another, sometimes known as a lexicon.”

එක් භාෂාවක් හෝ භාෂා ගණනකට අදාළ අර්ථකථන, භාවිතය, ශබ්ද නිෂ්පත්තිය, උච්ඡාරණය, පරිවර්තනය ආදිය පිළිබඳ තොරතුරු අකාරාදී පිළිවෙලට සකසන ලද පද එකතුවක් ලෙස හෝ එක් භාෂාවක වචන සහ ඒවායේ අර්ථයට සමාන වෙනත් භාෂාවක වචනවල එකතුවක් ලෙස ශබ්ද කෝෂය හැඳින්විය හැකිය.

විමර්ශන මූලාශ්‍රයක් ලෙස ශබ්ද කෝෂයක විශේෂත්වය :

උක්ත නිර්වචනාත්මකව දක්වා ඇති ලක්ෂණ නිසාම එය විමර්ශන මූලාශ්‍රයක් ලෙස ද හඳුන්වනු ලබයි. විමර්ශන ග්‍රන්ථයක් යනු යම්කිසි තොරතුරක් ක්ෂණිකව උද්ධරණය කරගත හැකි වන සේ තොරතුරු යම් සංවිධානාත්මක ආකාරයකින් ඇතුළත් කොට ඇති ග්‍රන්ථයන් වේ. ශබ්ද කෝෂයක මෙම ලක්ෂණය ඉතා මැනවින් දැකිය හැකිය. යම් භාෂාවක අක්ෂර මාලාවේ ආකාරාදිය පදනම් කර ගෙන එහි අනුපිළිවෙලට වචන පෙළ ගස්වා තිබීම ශබ්ද කෝෂයන්හි දැකිය හැක. වචනවල මූලකර සමාන නම් ඒවායෙහි යෙදී ඇති පිල්ලම්වල අනුපිළිවෙල ද, යෙදී ඇති පිල්ලම් සමාන නම් ඊළඟ අකුර ද වශයෙන් සලසා පරීක්ෂා කල යුතු වේ.

එබැවින් එය පරිශීලනය කරන්නෙකුට යම් තොරතුරක් උද්ධරණය කර ගැනීම සඳහා එම තොරතුර හමුවන තුරු එහි මූල සිට අග දක්වා කියවීම

අවශ්‍ය නොවන අතර තමාට අවශ්‍යම තොරතුරු වෙත පහසුවෙන් ප්‍රවේශ විය හැකි වේ. තවද භාවිත කල කෙටි කිරීම හා කේත පද යොදා තිබීමත් ඒවායෙන් ගම්‍ය වන දෑ පාඨකයාගේ පහසුව සඳහා ඉදිරිපත් කර තිබීමත් දැක ගත හැකිය.

එසේම ශබ්ද කෝෂයක තවත් එක් විශේෂත්වයක් වන්නේ එහි ඇති සාධිකාරීත්වය හෙවත් නිවැරදි බවයි. වෘත්තීයමය සුදුසුකම් වලින් සැදුම්ලත් ලේඛක මවුල්ලක් හෝ අදාළ ක්ෂේත්‍රය සම්බන්ධයෙන් දැනුම්ලත් පුද්ගලයකුගේ දායකත්වයෙන් නිමවන මූලාශ්‍රයක් බැවින් එහි ඇති තොරතුරුවල සාධිකාරීත්වයක් දැකිය හැකි විමද තවත් එක් විශේෂත්වයකි. නිවැරදි තොරතුරු රහිත ග්‍රන්ථයක් මගින් පාඨකයා නොමඟ යාමට ඉඩකඩ ඇත. වර්තමානයේ තොරතුරුක වටිනාකම රඳා පවතින්නේ එහි ඇති නිවැරදි බව, විශ්වාසනීය බව, කාලීන බව, අදාළ බව හා ප්‍රමාණවත් බව යන සාධක මතය. එබැවින් ශබ්ද කෝෂයක් ද මෙකී ලක්ෂණ වලින් අනූන බව කිව යුතුය. මෙරට සංස්කෘතික කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව මගින් ප්‍රකාශයට පත් කර ඇති කාණ්ඩ විසි ගණනකින් යුත් සිංහල ශබ්ද කෝෂය සාධිකාරී බවින් යුතු උසස් මට්ටමේ ශබ්ද කෝෂ ග්‍රන්ථයක් බව පෙන්වා දිය හැකිය.

පුස්තකාලයක ප්‍රධානතම මූලාශ්‍රයක් ලෙස ශබ්ද කෝෂය :

ඕනෑම පුස්තකාලයක තිබිය යුතු ප්‍රධානතම විමර්ශන මූලාශ්‍රයක් ලෙස ශබ්ද කෝෂය පෙන්වා දිය හැකිය. පාසැල් පුස්තකාලයක් වුවද, විශ්වවිද්‍යාල පුස්තකාලයක් වුවද, මහජන පුස්තකාලයක් වුවද, විශේෂ පුස්තකාලයක් වුවද, ජාතික පුස්තකාලයක් වුවද මේ සෑම පුස්තකාල වර්ගයකම තිබිය යුතු අත්‍යාවශ්‍ය ග්‍රන්ථයක් ලෙස ශබ්ද කෝෂ පෙරමුණේ සිටී.

පාඨකයන්ගේ භාෂා අධ්‍යයනයේ දී අත්‍යාවශ්‍ය මූලාශ්‍ර විශේෂය වන්නේ ශබ්ද කෝෂයයි. මේවායෙහි ඇති තොරතුරුවල වටිනාකම හේතුවෙන් බොහොමයක් ග්‍රන්ථ වල මිල අධික බවක් ද දැකිය හැක. ඒ නිසාම පාඨකයන් අතින් නැතිවීම හෝ ඒවාට හානි පැමිණවීම අවම කරගැනීම සඳහාත්, සීමිත පිටපත් සංඛ්‍යාවක් තිබීම නිසාත් මෙම ග්‍රන්ථ පුස්තකාලය

තුළම රඳවා තැබීමට පුස්තකාලයාධිපතිවරුන් කටයුතු කරනු ඇත. තවත් ආකාරයකින් බැලුවහොත් මෙම ග්‍රන්ථ සාහිත්‍ය කෘති මෙන් එක දිගට කියවා ගෙන යාමේ අවශ්‍යතාවයක් නැති පාඨකයා සොයන විෂය කරුණක් හෝ කරුණු කිහිපයක් දැන ගැනීම සඳහා භාවිත කරන ග්‍රන්ථයක් බැවින් මෙම ග්‍රන්ථ පුස්තකාලයේ නිත්‍ය විමර්ශන අංශය තුළ රඳවා තැබිය යුතු විමර්ශන මූලාශ්‍ර විශේෂයක් ලෙස ද සැලකේ.

ශබ්ද කෝෂ වර්ග :

එක් එක් ශබ්දකෝෂයන්හි අන්තර්ගත හා පෙළගස්වා ඇති කරුණු අනුවත්, අධ්‍යයනයේ පහසුව සඳහාත් ශබ්දකෝෂ වර්ග විවිධ ආකාරයෙන් දැකිය හැකිය.

- පූර්ණ ශබ්ද කෝෂ
- සංක්ෂිප්ත ශබ්ද කෝෂ
- ඒක භාෂා ශබ්ද කෝෂ
- ද්වි භාෂා ශබ්ද කෝෂ
- බහු භාෂා ශබ්ද කෝෂ
- විෂය ශබ්ද කෝෂ
- චරිතාපදාන ශබ්ද කෝෂ
- ළමා ශබ්ද කෝෂ ආදිය ප්‍රධාන වශයෙන් පෙන්වා දිය හැකිය.

● පූර්ණ ශබ්ද කෝෂ

භාෂාවක භාවිතා වන සියලු වචන අන්තර්ගත කරමින් ඒ සෑම වචනයක් සඳහාම අර්ථය, නිරුක්තිය, අක්ෂර වින්‍යාසය, ව්‍යවහාරය ආදිය සඳහන් තොරතුරු සියල්ලක්ම මෙවැනි ශබ්ද කෝෂයක දැකිය හැකි වේ. සමහර අවස්ථාවල දී වචනවල අර්ථය පැහැදිලි කිරීම සඳහා චිත්‍ර වැනි දෑ උපයෝගී කොට ගෙන ඇත. මෙම ශබ්ද කෝෂ ප්‍රමාණාත්මකව ගත් විට වෙළුම් *ගණනාවකින් සමන්විත වේ. ශ්‍රී ලංකාවේ සංස්කෘතික කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව විසින් පළ කරන ලද සිංහල ශබ්ද කෝෂය ද පූර්ණ ශබ්ද කෝෂ ග්‍රන්ථයක් ලෙස සැලකිය හැකිය.

• සංක්ෂිප්ත ශබ්ද කෝෂ

සංක්ෂිප්ත යන අරුතින් කියවෙන්නාක් මෙන් මෙම ශබ්ද කෝෂ වල විශේෂත්වය වන්නේ තෝරාගත් තොරතුරු පමණක් අන්තර්ගත කොට තිබීමයි. පූර්ණ ශබ්ද කෝෂ වල මෙන් සියළු වචන අන්තර්ගත නොකොට සීමිත වචන ප්‍රමාණයක් මෙම ග්‍රන්ථවල දැකිය හැකිය.

මලලසේකර ඉංග්‍රීසි - සිංහල ශබ්ද කෝෂය, ශ්‍රී සුමංගල ශබ්ද කෝෂය මේ යටතට ගැනේ.

• ඒක භාෂා ශබ්ද කෝෂ

සාමාන්‍ය ශබ්ද කෝෂ විශේෂය යටතට ගැනෙන ඒක භාෂා ශබ්ද කෝෂ වල විශේෂත්වය වන්නේ එක් භාෂාවකින් අදාළ වචනයන් එම භාෂාවෙන්ම ඊට අදාළ අර්ථයන් දක්වා තිබීමයි. වඩාත්ම ප්‍රසිද්ධ ඒක භාෂා ශබ්දකෝෂයක් ලෙස ඔක්ස්ෆර්ඩ් ඉංග්‍රීසි ශබ්ද කෝෂය (Oxford English Dictionary) හැඳින්විය හැකිය. මෙරට තුළ ද සම්පාදනය කරන ලද ඒක භාෂා ශබ්ද කෝෂ කිහිපයකි.

සංස්කෘතික කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සකස් කරන ලද සිංහල ශබ්ද කෝෂය, කොත්මලේ කේ. ඒ. බී. එඩ්මන්ඩ් විසින් සම්පාදනය කරන ලද මහා සිංහල සාහිත්‍ය ශබ්ද කෝෂය, වැලිච්චියේ සෝරන හිමියන් විසින් සකස් කරන ලද සුමංගල ශබ්ද කෝෂය යනාදිය උදාහරණ ලෙස පෙන්වා දිය හැකිය.

හරිස්චන්ද්‍ර විජේතුංග විසින් සම්පාදනය කරන ලද ගුණසේන සිංහල ශබ්ද කෝෂය ද ඉතා උසස් මට්ටමේ ග්‍රන්ථයක් ලෙස පැසසිය යුතුය. මෙම ශබ්ද කෝෂය මඟින් අර්ථ දැක්වීම්, අක්ෂර වින්‍යාසය, නිවැරදි උච්ඡාරනය, පද බෙදීම් ආදී පොදු කරුණු හැරුණු විට න,ණ,ල,ළ ව්‍යවහාරය, ශ,ෂ,ස භාවිතය, ප,ඵ,ආ ව්‍යවහාරය, අල්ප ප්‍රාණ හා මහාප්‍රාණ යෙදීම්, සමානාර්ථ ප්‍රයෝග සොයා ගැනීම ආදී වූ කරුණු ගණනාවක් පිළිබඳව වචන ලක්ෂයකට ආසන්න ප්‍රමාණයක තොරතුරු දක්වා තිබීම විශේෂත්වයකි.

● ද්වි භාෂා ශබ්ද කෝෂ

භාෂා දෙකක් සඳහා සකස් කල ශබ්ද කෝෂ ද්වි භාෂා ශබ්ද කෝෂ යනුවෙන් හැඳින්වේ. එක් භාෂාවකින් අදාල වචනයන්, තවත් භාෂාවකින් ඊට අදාළ අර්ථ නිරූක්තියන් දක්වා තිබීම මෙම ශබ්ද කෝෂ වල දැකිය හැකි විශේෂත්වයයි. ඉංග්‍රීසි - සිංහල ශබ්ද කෝෂය, සිංහල - දෙමළ ශබ්ද කෝෂය, සිංහල - සංස්කෘත ශබ්ද කෝෂය වැනි ග්‍රන්ථ ගණනාවක් ද්වි භාෂා ශබ්ද කෝෂ ලෙස පෙන්වා දිය හැකිය.

● බහු භාෂා ශබ්ද කෝෂ

භාෂා ගණනාවක් පාදක කොට ගෙන තිබීම මෙම ශබ්ද කෝෂ වල දැකිය හැකි විශේෂත්වයයි. එක් භාෂාවකින් මුල් වචනය සඳහන් කර තවත් භාෂා කිහිපයකින් එම වචනයේ අර්ථය දැක්වීම මෙම කෝෂ ග්‍රන්ථවල දැකිය හැකිය. බහු භාෂාවන් කතා කරන රටවල් මෙවැනි ශබ්ද කෝෂ අනිවාර්යයෙන් ප්‍රකාශයට පත් කල යුතුය.

ගොඩගේ පොත් ප්‍රකාශන ආයතනය මගින් සම්පාදනය කර ඇති ගොඩගේ ඉංග්‍රීසි - සිංහල - දෙමළ ශබ්ද කෝෂය මීට නිදසුනකි.

● විෂය ශබ්ද කෝෂ

අනෙකුත් සියලු ශබ්ද කෝෂ අතුරින් විෂය ශබ්ද කෝෂ සුවිශේෂී වන්නේ ඒවායෙහි අන්තර්ගතය විවිධ විෂයන් පදනම් කර ගෙන සකස් වී තිබීමයි. එක් එක් විෂයන් සඳහා විෂය දැනුම ලබා දීම අරමුණු කර ගනිමින් සම්පාදනය කොට ඇති මෙම මූලාශ්‍රවල විවිධ විෂයන්හි සඳහන් වචන වලට සවිස්තර ලෙස අර්ථ කථනය කිරීම මෙමගින් සිදු කරයි. විශේෂයෙන්ම අධ්‍යයන හා පර්යේෂණ කටයුතු වල නියැලෙන පුද්ගලයන්ට ඉතාම අත්‍යාවශ්‍ය විමර්ශන ග්‍රන්ථයක් ද වේ. යම්කිසි විෂයක් හා සම්බන්ධ සියලු වචන සඳහා සවිස්තරාත්මක අර්ථකතනයක් විෂය විශ්ව කෝෂ මගින් ලබා දෙයි. මේවා සකස් කිරීමේ දී එම විෂය හා සම්බන්ධ ප්‍රමුඛ පද තෝරා ගෙන එම පද පිළිබඳ අර්ථ නිරූක්තිය ලබා දීමක් සිදු වේ.

වර්තමානයේ සෑම විෂය ක්ෂේත්‍රයක්ම පාදක කර ගනිමින් විෂය විශ්ව කෝෂ නිර්මාණය කර ඇති බව පෙනේ. එපමණක් නොව එක් එක් විෂයන්හි අනු විෂයන් සඳහා ද විෂය විශ්වකෝෂ සම්පාදනය වී තිබේ. විශ්වවිද්‍යාල පුස්තකාල, විශේෂ පුස්තකාලයන්හි අනිවාර්යයෙන්ම තිබිය යුතු විමර්ශන ග්‍රන්ථ විශේෂයක් ලෙස ද පෙන්වා දිය හැකිය.

ලෝකයේ මෙවැනි විෂය ශබ්ද කෝෂ දහස් ගණනින් දැකිය හැකි අතර ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රකාශිත මහා සිංහල ශබ්ද කෝෂය උසස් ගණයේ ග්‍රන්ථයක් ලෙස පෙන්වා දිය හැකිය. සිංහල සාහිත්‍ය විෂයට හා විචාරයට අදාළව අර්ථ ඉදිරිපත් කර ඇති මෙහි පැරණි සාහිත්‍ය මෙන්ම නූතන සාහිත්‍ය විචාරයට අදාළ පද ද විග්‍රහ කොට දක්වා ඇත. රුසී අර්ථවත් වචන රාශියක් ද සමගින් වචන 18000 කට අධික සංඛ්‍යාවකට අර්ථ නිරුක්තීන් දක්වා ඇත.

• වර්තාපදාන ශබ්ද කෝෂ

විවිධ ප්‍රසිද්ධ පුද්ගලයන්ගේ වර්තාපදාන පිළිබඳ විස්තර එකී පුද්ගලයන්ගේ නම් අනුව අකාරාදී පිළිවෙලට සඳහන් කර ඇති ග්‍රන්ථ වර්තාපදාන ශබ්ද කෝෂ ලෙස හැඳින්වේ. ජාතික හා ජාත්‍යන්තර වශයෙන් විවිධ විෂය ක්ෂේත්‍රයන්හි ප්‍රසිද්ධියට පත් පුද්ගලයන් පිළිබඳ තොරතුරු දැන ගැනීම සඳහා මෙම මූලාශ්‍ර ඉතාම වැදගත් වේ. එක් විෂයක් සඳහා ප්‍රසිද්ධ පුද්ගලයන්ගේ වර්තාපදාන ශබ්ද කෝෂ හා සෑම විෂයකටම අයත්වන පුද්ගලයන්ගේ වර්තාපදාන ඇතුළත් පොදු වර්තාපදාන ශබ්ද කෝෂ ද දැකිය හැකිය.

වර්තාපදාන ශබ්ද කෝෂ ග්‍රන්ථ වල පුද්ගලයන් පිළිබඳ තොරතුරු සඳහන් කිරීමේ දී පිළිගත් ප්‍රමිතියකට අනුව එම තොරතුරු ඇතුළත් කර තිබීම ද විශේෂත්වයකි. වර්තාපදානයට භාජනය වන පුද්ගලයාගේ සම්පූර්ණ නම, උපන් දිනය, මියගොස් ඇත්නම් එම දිනය, ලැබූ අධ්‍යාපනය, දරන ලද තනතුරු, කරන ලද සේවාවන්, ප්‍රකාශයට පත් කර ඇති ග්‍රන්ථ ආදී තොරතුරු සංක්ෂිප්ත ලෙස ඇතුළත් කර තිබේ. මෙම තොරතුරු ඇතුළත් ලිපිය සමඟ අදාළ පුද්ගලයාගේ ඡායාරූපයක් ද ඇතුළත් කර තිබේ. එකී පුද්ගලයන්ගේ නම් වල අකාරාදී පිළිවෙල අනුව පෙළගස්වා ඇති අතර

අදාළ තොරතුරු වෙත පහසුවෙන් ප්‍රවේශ වීම සඳහා අනුක්‍රමණිකාවක් ද ඇතුළත් කර තිබේ.

අධ්‍යයන හා පර්යේෂණ කටයුතු වල නියැලෙන පුද්ගලයන් සඳහා ඉතා වටිනා ග්‍රන්ථයක් වන අතර සෑම පුස්තකාලයකම තිබිය යුතු විමර්ශන මූලාශ්‍රයක් ද වේ. ලෝකය සෑම රටකම පාහේ වර්තාපදාන ශබ්ද කෝෂ සම්පාදනය කරන අතර විද්‍යා, සමාජීය විද්‍යා, සාහිත්‍ය කලා ආදී විවිධ විෂයන් යටතේ වර්තාපදාන ශබ්ද කෝෂ ප්‍රකාශයට පත් කෙරේ.

කේම්බ්‍රිජ් විශ්වවිද්‍යාලය මගින් ප්‍රකාශයට පත් කරන ලද Cambridge Dictionary of Scientists නම් වර්තාපදාන ශබ්ද කෝෂය විද්‍යා ක්ෂේත්‍රයේ ප්‍රසිද්ධ පුද්ගලයන්ගේ වර්තාපදාන පිළිබඳ තොරතුරු ඇතුළත් වේ. ඔක්ස්පර්ඩ් විශ්වවිද්‍යාලය මගින් ප්‍රකාශයට පත් කර ඇති The Concise Dictionary of National Biography නම් ග්‍රන්ථය ද එවැනි වර්තාපදාන ශබ්ද කෝෂයකි. නමුදු මෙරට තුළ විධිමත්ව සැකසුණු වර්තාපදාන ශබ්ද කෝෂයක් දැකිය නොහැකි අතර තරමක් දුරට සාර්ථක මට්ටමක පවතින ග්‍රන්ථයක් ලෙස ලේක්හවුස් ආයතනය විසින් ප්‍රකාශයට පත් කර ඇති "ලංකා ජනපොත" හැඳින්විය හැකිය.

• **ළමා ශබ්ද කෝෂ**

ළමයින් පාදක කර ගනිමින් ඔවුන්ගේ අවශ්‍යතාවයන් සම්පූර්ණ කර ගැනීම සඳහා සැකසුණු ළමා ශබ්ද කෝෂ ග්‍රන්ථ ද සුවිශේෂී වේ. එක් එක් ළමයින්ගේ වයස් කාණ්ඩ, දැනුම් මට්ටම් පදනම් කරගෙන ළමා ශබ්ද කෝෂ සම්පාදනය කෙරේ. ළමා මනසට ගැලපෙන ලෙසිනුත්, ධාරණය කරගැනීමේ පහසුව පිණිසත් වර්ණ චිත්‍ර ආදිය භාවිත කරමින් මෙම ග්‍රන්ථ සම්පාදනය කර තිබෙනු දැකිය හැකිය.

ශබ්ද කෝෂකරණයෙහි නූතන ප්‍රවණතා

වර්තමානයේ තොරතුරු මූලාශ්‍ර අතර ප්‍රධානතම විමර්ශන මූලාශ්‍රයක් ලෙස සැලකෙන ශබ්ද කෝෂ අත්‍යවශ්‍ය තොරතුරු මාධ්‍යයක් බවට පත් වී

ඇත. සෑම පුස්තකාලයකම පමණක් නොව සෑම නිවසකම එක් ශබ්ද කෝෂයක් හෝ තිබෙනු ඇතිවාට සැකයක් නොමැත.

වත්මන් සමාජීය මිනිසා විවිධ භාෂාවන් අධ්‍යයනයට නැඹුරු වීමේ ප්‍රවණතාවයක් දක්නට ලැබේ. ඇතැමෙක් වෙනත් භාෂාවන් වැඩි දුර අධ්‍යයනයට සේම ඇතැමෙක් විදේශ රටවල නිරතවීම සඳහා යොමු වන බැවින් විවිධ භාෂා අධ්‍යයනය අද සුලබව දක්නට ලැබේ. මෙරට තුළ වුවද සෑම ක්ෂේත්‍රයක්ම පාහේ අද වන විට ඉංග්‍රීසිකරණයට අනුගත වී ඇති බවක් දක්නට ලැබේ. ලෝකයේ බොහොමයක් තොරතුරු උත්පාදනය වන්නේ ද ඉංග්‍රීසි භාෂාව පදනම් කරගෙන වීම විශේෂත්වයකි. එවැනි පසුබිමක් තුළ සෑම පුද්ගලයකුටම තම මවු භාෂාවට අමතරව තවත් භාෂා එකක් හෝ කිහිපයක් දැනගෙන සිටීම යෝග්‍ය වේ.

එවන් භාෂාවක් අධ්‍යයනයේ දී අප මුහුණ දෙන ප්‍රධාන ප්‍රශ්නය වන්නේ එකී භාෂාව උච්ඡාරණය කරන ආකාරය, එහි අර්ථය, එය භාවිත කරන ආකාරය පිළිබඳවයි. එම තත්ත්වය මගහරවා ගත හැකි ප්‍රබලම අවිය වන්නේ ශබ්ද කෝෂයයි. උක්ත පැහැදිලි කල ආකාරය අනුව විවිධ ශබ්ද කෝෂ වර්ග දක්නට ලැබෙන අතර අවශ්‍යතාවය අනුව එක් එක් ග්‍රන්ථ භාවිත කිරීමේ හැකියාව ඇත. පසුගිය කාලවකවානු වලදී භාවිත කල ශබ්ද කෝෂ හා සසඳන කල වර්තමාන ශබ්දකෝෂකරණයේ නව ප්‍රවණතාවයන් ගණනාවක් එය පරිශීලනය කරන්නෙකුට දැකිය හැකිය.

දැනට අවුරුදු ගණනකට පෙර එක් ග්‍රන්ථයක් හෝ දෙකක් වශයෙන් පළ වූ ශබ්ද කෝෂ වර්තමානය වන විට වෙළුම් ගණනාවකින් යුක්තව ප්‍රකාශයට පත් වී ඇති බව පැහැදිලි වේ. එමගින් පැහැදිලි වන්නේ ශබ්ද කෝෂයක අන්තර්ගත වචන ප්‍රමාණය ප්‍රමාණාත්මකව වර්ධනය වී ඇති බවයි. මේ අතර අනේ ගෙන යා හැකි Pocket Dictionary ද නැතුවා ම නොවේ.

එපමණක් නොව අද වන විට ලොව බොහොමයක් ශබ්ද කෝෂ ඉලෙක්ට්‍රොනික මාධ්‍යයෙන් (Electronic Media) හෝ මාර්ගගත (Online) ආකාරයෙන් කියවා ගැනීමට පහසුකම් සලසා තිබීම ශබ්දකෝෂකරණයේ තාක්ෂණික දියුණුවක් ලෙස පෙන්වා දිය හැකිය. ඔක්ස්පර්ඩ් ශබ්ද කෝෂය

සංගෘහිත තැටි (CD - ROM) ආකාරයෙන් මෙන්ම මාර්ගගත (Online) ආකාරයෙන් පවතින බව උදාහරණ ලෙස පෙන්වා දිය හැකිය.

එපමණක් නොව අද බොහොමයක් ශබ්ද කෝෂ සංඛ්‍යාංකකරණයට (Digitalized) භාජනය කරමින් පරිශීලනය කිරීමට අවස්ථාව සලසා දී තිබීම නූතන තාක්ෂණයේ බල මහිමයෙන් දුන් දායදයක් බවට පත් වී ඇත. ඒ හේතුවෙන් වෙළුම් ගණනාවක් තැන්පත් කිරීමට යන ඉඩකඩ ප්‍රමාණය සීමා කරමින් ඉතා කුඩා ඉඩකඩක තැන්පත් කිරීමට අවකාශය ලබා දී ඇතිවා පමණක් නොව ඕනෑම පුද්ගලයෙකුට පහසුවෙන් ගෙන යා හැකි, පහසුවෙන් පරිශීලනය කළ හැකි තත්ත්වයට ශබ්දකෝෂකරණයේ නව පෙරළියක් සිදු වී ඇත. මාර්ගගත දත්ත පදනම් හරහා යාවත්කාලීන තොරතුරු වලට ප්‍රවේශ වී එහි ගනුදෙනුකරුවකු වීමේ පහසුකම් ද සලසා දී තිබීම අද ශබ්දකෝෂකරණයෙහි දැකිය හැකි නූතන ප්‍රවණතාවයකි.

එමගින් අළුතින් එකතුවන වචන පිළිබඳ දැන ගැනීමට හැකිවීමත්, තොරතුරුවල යාවත්කාලීන බවකුත්, ප්‍රමාණාත්මකව වචන වැඩි ප්‍රමාණයක් අධ්‍යයනය කිරීමට හැකි වීමත් දක්නට ලැබේ. එසේම තාක්ෂණික දියුණුවේ මහිමයෙන් වර්තමාන ශබ්ද කෝෂකරණයේ නවතම ප්‍රවණතාවය ලෙස ශබ්ද කෝෂ වල ඇති වචනන්හි එය උච්ඡාරණය කරන ආකාරය නැතහොත් හඬ ඇසීමේ පහසුකම සලසා තිබීම ඉතාම පැසසිය යුතු ලක්ෂණයකි. සමහර අවස්ථාවල දී අප විසින් ග්‍රන්ථය දෙස පරීක්ෂා කර බලා ශබ්දය උච්ඡාරණය කර ගැනීමට වඩා එම උච්ඡාරණ විලාශය ඇසීමට සැලස්වීමෙන් නිවැරදිවම වචනය ග්‍රහණය කර ගැනීමට හැකියාව ලැබී ඇත.

සමහර අවස්ථාවල දී අප සතු පරිගණකය ඔස්සේ මෙම ශබ්ද කෝෂ පරිශීලනය කිරීමට එහිම දියුණු ක්‍රමවේදයක් ලෙස පරිගණක වැඩසටහන් හෝ මෘදුකාංග හරහා ජංගම දුරකතනය ඔස්සේ මෙම ශබ්ද කෝෂ පරිශීලනය කිරීමට පහසුකම් සලසා ඇත.

එසේම සමහර අවස්ථාවල දී වචනවල අර්ථය පැහැදිලි කිරීම සඳහා චිත්‍ර හෝ රූපමය මාධ්‍ය උපයෝගී කර ගනිමින් නිවැරදිම අදහස ලබාදීමට කටයුතු කර ඇති අවස්ථා ද දැකිය හැකිය. එහි වර්ධනයක් ලෙස විඩියෝ

ශබ්ද කෝෂ (Video Dictionary) ද වර්තමාන ශබ්ද කෝෂකරණයේ නව ප්‍රවණතාවයන් ලෙස දැක ගත හැකිය. මේ අයුරින් බලන විට ප්‍රමාණාත්මකව විශාල වශයෙන් හා මුද්‍රණ ද්වාරයෙන් ප්‍රකාශයට පත් වූ ශබ්ද කෝෂ වෙනුවට වචන අන්තර්ගතයෙන් විශාල වූ එහෙත් ප්‍රමාණයෙන් අතේ ගෙන යා හැකි මට්ටමේ පරිවර්තනයකට නූතන ශබ්ද කෝෂකරණයේ ප්‍රවණතාවයක් දැකිය හැකි බව පැහැදිලි වේ. ඊට ප්‍රධානවම බලපා ඇත්තේ නූතන තාක්ෂණයේ දියුණුවයි.

ශ්‍රී ලංකාව තුළ ශබ්ද කෝෂකරණයේ සංවර්ධනය විය යුතු අංශ

ලෝකයේ රටවල් වල ශබ්ද කෝෂකරණය එසේ වුවද මෙරට තුළද දියුණු ක්‍රමවේදයක් භාවිත කිරීමට කාලය එළඹ ඇත. දැනට යම් යම් පුද්ගලයන් විසින් සම්පාදනය කරන ලද ඉංග්‍රීසි - සිංහල ශබ්ද කෝෂ කිහිපයක් පරිගණකය හෝ ජංගම දුරකතනය හරහා බලා ගැනීමට පහසුකම් තිබුණ ද වඩා දියුණු ක්‍රමවේදයන් මෙරට තුළ ද ක්‍රියාත්මක කිරීම උචිත වේ. සිංහල භාෂාවේ මුදුන් මල්කඩ වැනි සිංහල ශබ්ද කෝෂය නව සංස්කරණ තුළින් ප්‍රකාශයට පත් කිරීමටත්, එය මාර්ගගත ක්‍රමවේදයන් ඔස්සේ පරිශීලනයට ඉඩකඩ සැලසීමත්, දත්ත පදනම් (Data Base) හරහා පුස්තකාලවල භාවිතයටත් ලබා දීමට කටයුතු කිරීම සුදුසු බව යෝජනා කල හැකිය.

තවද මෙරට විවිධ විෂය ක්ෂේත්‍රයන් සම්බන්ධයෙන් එනම් අධ්‍යාපන, දේශපාලන, සමාජීය, ආගමික, කලාව, සාහිත්‍ය වැනි ක්ෂේත්‍රයන්හි දායකත්වයක් දැක් වූ පුද්ගලයන් වෙනුවෙන් වඩා සාධිකාරී වර්තාපදාන ශබ්දකෝෂයක අවශ්‍යතාවය පවතින බවද යෝජනා කල හැකිය. එය මතු උපදින පරම්පරාව වෙනුවෙන් ද වටිනා කෘතියක් වනු නොඅනුමානය.

එසේම මෙරට පාරම්පරික දැනුම අතින් අන් රටවල් අභිබවා ඉදිරියෙන් සිටින බව කිව යුතුමය. පැරණි දැනුම, චාරිත්‍ර චාරිත්‍ර විධි, සිරිත් විරිත්, හෙළ වෙදකම් යනාදිය පදනම් කරගත් විෂයන් සම්බන්ධයෙන් දැනුම ඇතුලත් ශබ්ද කෝෂයන්හි අඩුවක් පවතින බව ද පෙනේ. තවද කුඩා ළමයින් වෙනුවෙන් සකස් කරන ලද ළමා ශබ්ද කෝෂවල වටිනාකමට ද අවධානය යොමු කල යුතුව ඇත. මෙම පහසුකම් ද සැලසීමට හැකි වුව

හොත් ලොව අනෙක් රටවල සේම මෙරට තුළ ද ශබ්දකෝෂකරණයේ පෙරළියක් දැකිය හැකි බවට සැකයක් නොමැත.

ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ නාමාවලිය

Atkins, B.T.S. and Rundell, Michael. (2008). The oxford guide to practical lexicography. oxford: oxford university press.

Nielsen, Sandro. (2008). The effect of lexicographical information costs on dictionary making and use.

Webster’s new world college dictionary. (2002).

එඩ්මන්ඩ්, කේ. බී. ඒ. (2007). මහා සිංහල සාහිත්‍ය ශබ්ද කෝෂය, කොළඹ : ගොඩගේ ප්‍රකාශක.

ගුණසේකර, ධනපාල. (1998). පුස්තකාල සේවාවේ මූලිකාංග, කොළඹ : ගොඩගේ ප්‍රකාශක.

මාගම්මන, ප්‍රේමවන්ද. (2005). පුස්තකාලය හා විශ්ව දැනුම, කොළඹ : ගොඩගේ ප්‍රකාශක.

මාගම්මන, ප්‍රේමවන්ද. (2002). විශ්ව දැනුමට මඟ පෙන්වන පුස්තකාල අත්පොත, කොළඹ : ගුණසේන සමාගම.

විජේතුංග, හරිස්වන්ද. (2005). ගුණසේන මහා සිංහල ශබ්ද කෝෂය, කොළඹ : ගුණසේන සමාගම.